

19. helluntain jälkeinen viikko, maanantai

Tästä päivästä alkaa Filippiläiskirjeen lukeminen epistolana

Päivän epistola

(Fil. 1: 1 – 7)

”Paavali ja Timoteus, Kristuksen Jeesuksen palvelijat, tervehtivät kaikkia Filippissä olevia Kristuksen Jeesuksen pyhiä sekä seurakunnan kaitsijoita ja palvelijoita. Jumalan, meidän Isämme, ja Herran Jeesuksen Kristuksen armo ja rauha teille. Kiitän Jumalaani aina kun muistan teitä, aina kun rukoilen teidän kaikkien puolesta. Rukoillessani iloitsen siitä, että olette alusta alkaen olleet ja yhä olette mukana evankeliumin levitystyössä. Minä luotan siihen, että Jumala, joka on teissä aloittanut hyvän työnsä, myös saattaa sen päätökseen Kristuksen Jeesuksen päivään mennessä. Minulla on täysi syy ajatella teistä kaikista näin, sillä te olette minun sydämessäni, ja olenpa vankilassa tai puolustamassa ja vahvistamassa evankeliumia, te kaikki olette osallisia samasta armosta kuin minä.”

Filippiläiskirjettä pidetään yksimielisesti Paavalin itsensä kirjoittamana. Todennäköisesti se koostuu kolmesta erillisestä lyhyen ajan sisällä Paavalin kirjoittamasta kirjeestä, jotka on koottu yhteen. Filippin kaupunki sijaitsi Pohjois-Kreikassa Makedonian alueella. Sinne Paavali perusti ensimmäisen Euroopan puoleisen seurakunnan.

Kirjeen alku on tyypillinen tuon ajan kirjeen aloitus. Vaikka Paavali mainitsee Timoteuksen kirjeen alussa, niin Timoteus ei ole osallistunut kirjeen kirjoittamiseen. Hänen mainitsemisensa tässä yhteydessä liittyy siihen, että Paavalin tarkoituksena oli lähettää Timoteus Filippiin (Fil. 2: 19 - 24). Timoteuksen mainitseminen antaa hänelle valtuutuksen toimia Paavalin edustajana.

Seurakunnan jäseniä pidettiin pyhinä, sillä yhdessä he muodostivat Kristuksen ruumiin. ”Sekä seurakunnan kaitsijoita ja palvelijoita” on käännöstä tehtäessä ongelmallinen. Se voitaisiin kääntää myös sanoilla ”piispoja ja diakoneja”, niin kuin vanhoissa suomennoksissa tai joissakin muiden kielten käännöksissä on tehty. Kyseessä olevat termit olivat käytössä myös muualla yhteiskunnassa. Piispa -sanaa käytettiin hallinnollisessa tehtävissä olevista ja diakoni -sanaa niistä, jotka huolehtivat köyhistä.

Laajennan hieman asiaa ja käsittelen tässä yhteydessä sanojen käytön ongelmista. Sana episkopos

tarkoittaa silmällä pitäjää tai kaitsijaa. Kristillisessä yhteydessä sillä tarkoitetaan piispaa. Juutalaiset eivät mielellään käyttäneet tätä sanaa ihmisistä, sillä heidän käsityksensä mukaan vain Jumala oli uskonnollisessa mielessä silmällä pitäjä. Toinen sana, mitä Paavali käyttää papistosta, on presbyteros. Sananmukaisesti tämä tarkoittaa vanhinta. Näyttää siltä, että kirjoittaessaan vastaanottajille, joiden keskuudessa oli paljon juutalaisia, Paavali käyttää sanaa ”vanhimmat” tarkoittaen sillä seurakunnan papistoa. Tällöin siihen kuuluisivat nykyisen käsityksen mukaiset piispat ja papit. Kirjoittaessaan Filippiin, Paavali kirjoitti seurakunnalle, jonka ehdoton enemmistö oli pakanuudesta kääntyneitä (Filippissä ei ollut synagogaa, tämä kertoo, että juutalaisia alueella joko ei ollut tai heitä oli hyvin vähän). Pakanoille kirjoitettaessa Paavali käytti sanaa episkopos, joka oli näille tuttu sana. Tietomme ensimmäisen vuosisadan kirkollisten virkojen eroista ei ole täydellinen. Kirkkomme ajattelun mukaan piispa oli tuohon aikaan seurakunnan johtaja, jolla oli apunaan pappeja eli vanhimpia. Sanaston käyttö nykyiseen muotoon vakiintui toisella vuosisadalla. Paavali määrittelee piispan (kaitsijan) pätevyysvaatimuksia pastoraalikirjeissään (vrt. 1. Tim. 3: 1 – 7; Tiit. 1: 7 – 9).

Diakoni -sana merkitsee palvelijaa. Heidät voidaan liittää köyhien huolenpitoon, mutta Paavali piti saarnaamista osana diakoniaa. Vaikka sanasto ei ole vielä vakiintunut, näiden asioiden mainitseminen kertoo, että seurakunnissa oli tuolloin jo vakiintunut papisto.

Loppuosa tekstistä on rukousta filippiiläisten puolesta. Se noudattaa tavallista Paavalin kirjeiden muotoa. Tekstissä Paavali sanoo ”iloitsevansa”, tämä ilo näkyy muuallakin Filippiiläiskirjeessä. ”Alusta alkaen” on vanhemman suomennoksen mukaan ”ensi päivästä alkaen”. Tällä Paavali viittaa siihen, kun hän aloitti julistustoimintansa Filippissä (vrt. Ap.t. 16: 12).

”Olette ja yhä olette mukana” ei suomennoksena kerro, kuinka tärkeästä asiasta on kyse. Vanhempi suomennos on ”osallisia evankeliumiin”. Kreikkalainen sana ”koivonia” tarkoittaa raamatullisessa ja kristillisessä yhteydessä yhteyttä elämässä ja jumalanpalveluksessa. Se on hengellisten lahjojen jakamista ja keskinäistä rakkautta, osallisuutta yhteiseen elämään. Se on keskeinen sana Filippiiläiskirjeessä ja yleensäkin ortodoksisessa kristillisyydessä. ”Olette mukana evankeliumin levitystyössä” näkyy siinä, että filippiiläiset ovan vastaanottaneet kasteen, he tukevat Paavalia hänen työssään ja he osallistuvat evankeliumin levitykseen.

”Kristuksen Jeesuksen päivä” viittaa tulevaan Jeesuksen Kristuksen toiseen tulemiseen, jolloin Hän tulee kirkkaudessaan ottamaan haltuunsa Isän valtakunnan. ”Saattaa sen päätökseen” merkitsee meidän ruumiimme kirkastamista (Fil. 3: 21).

”Olenpa vankilassa tai puolustamassa ja vahvistamassa evankeliumia” kertoo Paavalin tilanteesta kirjeen kirjoittamisen aikana. Todennäköisesti Paavali kirjoitti kirjeensä Roomasta ollessaan siellä kotiaarestissa. Hän odotti tulevaa oikeudenkäyntiä.

”Te kaikki olette osallisia samasta armosta kuin minä” on jälleen vaikea käännettävä. Se voidaan ymmärtää niin, että Paavalin oleminen kahleissa ei ollut paha asia, vaan erityinen armo, joka on samanlainen kuin evankeliumin salaisuus: ulkonainen heikkous ja kärsimys tekee sen vahvaksi. Toisaalta se voidaan ymmärtää myös filippiiläisten oman kokemuksen pohjalta, he ovat yhteisönä kokeneet samoja kärsimyksiä Kristuksen tähden, joita Paavalikin kärsii (Fil. 1: 29 – 30).

Päivän evankeliumi

(Luuk. 4: 38 – 44)

”Siihen aikaan Jeesus meni Simonin kotiin. Simonin anoppi oli kovassa kuumeessa, ja Jeesusta pyydettiin auttamaan häntä. Jeesus kumartui hänen ylleen ja käski kuumetta, ja se lähti hänestä. Heti paikalla nainen nousi jalkeille ja alkoi palvella vieraitaan. Monien kotona oli joku sairaana, kuka missäkin taudissa. Auringon laskiessa sairaat tuotiin Jeesuksen luo, ja hän pani kätensä jokaisen päälle ja paransi heidät. Monista lähti myös pahoja henkiä, jotka huusivat: ”Sinä olet Jumalan Poika!” Mutta Jeesus nuhteli niitä eikä sallinut niiden puhua, koska ne tiesivät, että hän oli Messias. Päivän valjettua Jeesus lähti ulos ja meni paikkaan, jossa hän sai olla yksin. Ihmiset kuitenkin kähtivät etsimään häntä. He tavoittivat hänet ja estelivät häntä lähtemästä luotaan. Mutta Jeesus sanoi: ”Minun on vietävä Jumalan valtakunnan ilosanoma myös muihin kaupunkeihin, sitä vartenhan minut on lähetetty.” Ja hän saarnasi Juudean synagogissa.”

Sama kertomus löytyy Matteukselta (Matt. 8: 14 – 17) ja Markukselta (Mark. 1: 29 – 34). Luukas poikkeaa Markuksen ja Matteuksen järjestyksessä siinä, että hän esittää Simonin anopin parantamisen ennen Simonin kutsua opetuslapseksi. Markuksella ja Matteuksella on ensin kutsu opetuslapseksi ja vasta sitten anopin parantaminen. Luukkaan järjestykselle on esitetty kaksi selitystä. Hän esittää ensin jonkin tapahtuman tai ihmeen ja vasta sitten henkilön kutsun. Ennen kutsua kutsuttavan usko on kasvanut. Toinen ehdotus on, että Luukas esittelee ensin jonkin henkilön ja sitten myöhemmin antaa hänestä lisää tarkentavia tietoja.

Markus kertoi, että Jeesus otti Simonin anoppia kädestä ja auttoi hänet jalkeille. Luukkaan mukaan ”Jeesus kumartui hänen ylleen ja käski kuumetta, ja se lähti hänestä”. Luukkaan käyttämä sana ”käski” on sama tekninen sana, kuin mitä käytetään pahan karkottamisessa. Kuume poistui ja

nainen kykeni täyttämään sosiaaliset velvoitteensa: ”alkoi palvella vieraitaan”. ”Simonin anoppi” edellyttää, että Simon (Pietari) oli naimisissa (vrt. myös 1. Kor. 9: 5).

Varhainen kirkko kiinnitti huomiota siihen, että Jeesus oli kutsuttu Simonin kotiin saamaan vieraanvaraisuutta. Jeesus tuli ja auttoi perhettä parantamalla Simonin anopin. Kirkko kehottaa jäseniään pyytämään ”Jeesuksen tulemaan” heidän elämäänsä. Tällöin Hän myös voi parantaa meidät. Hengellinen parantaminen merkitsee kykyä palvella Jumalaa kuten Simonin anoppi kykeni palvelemaan Häntä.

”Auringon laskiessa sairaat tuotiin Jeesuksen luo” kertoo päivän ajankohdan. Luukkaan evankeliumin mukaan Jeesus oli sapattina synagogassa ja sieltä meni Simonin taloon. Tällöin Simonin anopin parantaminen olisi tapahtunut sapattina. ”Auringon laskiessa” sapatti oli ohi ja ihmiset saivat toimia ilman sapattirajoituksia, esimerkiksi kävellä enemmän tai kantaa sairaita, joka oli sapattina kielletty.

Jeesuksen toiminta kohdistuu kaikkiin apua hakeneisiin: ”hän pani kätensä jokaisen päälle ja paransi heidät.” Markuksesta poiketen Luukas määrittelee Jeesusta: pahat henget kutsuvat häntä ”Jumalan Pojaksi”. Jeesus ei myöskään ”sallinut niiden puhua, koska ne tiesivät, että hän oli Messias.” Näin Luukas ilmaisee Jeesuksen jumalallisen alkuperän ja Hänen tehtävänsä toimia Jumalan valtuuttamana pelastustapahtumassa. Jeesus ei salli pahojen henkien puhua, sillä Hän vältti yhteenottoa juutalaisten johtajien kanssa, Hän ei halunnut, että juutalaiset pitäisivät Häntä poliittisena johtajana ja Hän halusi, että ihmisillä olisi todellista uskoa Häneen. Todellinen usko syntyisi vasta, kun Messias olisi ristillä.

Tämän päivän tekstin loppuosa on yhteenveto Jeesuksen toiminnasta Galileassa. Jeesus vetäytyi yksinäisyyteen rukoilemaan. Sinne tuli väkeä etsimään Häntä ja estelemään Hänen lähtöään. Vähän aikaisemmin nasaretilaiset olivat torjuneet Jeesuksen. Nyt näyttäisi, että Kapernaumin asukkaat toimivat toisin. Kuitenkin vähän myöhemmin Jeesus itse sanoo: ”Entä sinä, Kapernaum, korotetaanko sinut muka taivaaseen? Alas sinut syöstään, alas tuonelaan saakka!” (Luuk. 10: 15) Voi olla, että kapernaumilaisten usko ei ollutkaan todellista ja pysyvää.

Jumala lähetti Jeesuksen, jotta Hän veisi ilosanoman maailmaan. Tämä on Galileassa tapahtuvan työn tärkein asia. Näin Hän ei jää vain Kapernaumiin. Voimateot ja parantamiset todistivat, että Hänen opetuksensa oli oikea ja kertoivat, kuka Hän on (vrt. Luuk. 5: 24). Myöhemmin ne todistavat myös Kirkon olevan oikeassa (vrt. Ap.t. 4: 29 – 30).

”Ja hän saarnasi Juudean synagogissa.” Tässä ei mainita Galileaa, vaikka todennäköisesti Hän nimenomaan siellä toimi. Sana Juudea on ymmärrettävä nyt laajemmassa merkityksessä: juutalaisten asuttamana alueena Palestiinassa.